

Șimleu Silvaniei, 13 Decembrie, 2014

Concursul Interjudețean de Matematică "Teodor Topan"
Ediția a IX-a

CLASA A XI-A - Barem orientativ de corectare

Problema 1 Fie $f : \mathbb{R} \rightarrow (0, \infty)$ o funcție descrescătoare și $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un șir de numere reale cu $a_0 > 0$ și $a_{n+1} = a_n + f(a_n) \forall n \in \mathbb{N}$. Arătați că $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$, însă $(\frac{a_n}{n})_{n \in \mathbb{N}}$ este convergent.

Soluție. Din ipoteză avem că $f(x) > 0 \forall x \in \mathbb{R}$, deci șirul este strict crescător.

... 1 punct

Dacă prin absurd $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n \neq \infty$ atunci am avea că șirul este monoton și mărginit, deci convergent.

... 1 punct

Notând prin l limita sa și trecând la limită în relația de recurență am obține $l = l + f(l) \Rightarrow f(l) = 0$, care contrazice faptul că $f(x) > 0 \forall x \in \mathbb{R}$. Așadar $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$.

... 2 puncte

Deoarece n este strict crescător și $\lim_{n \rightarrow \infty} n = \infty$, putem aplica lema Stolz-Cesaro și avem că

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(a_{n+1} - a_n)}{n + 1 - n} = \lim_{n \rightarrow \infty} f(a_n).$$

... 2 puncte

Deoarece f este descrescătoare și $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$, avem că $(f(a_n))_{n \in \mathbb{N}}$ este un șir descrescător și mărginit, deci convergent.

... 1 punct

Problema 2 Fie $A \in \mathcal{M}_n(\mathbb{C})$ cu $\det(A) \neq 0$. Arătați că dacă există S o mulțime finită de numere complexe astfel încât $\forall m \in \mathbb{N}$, A^m are toate elementele în S , atunci există un număr natural k pentru care $A^k = I_n$.

Soluție. Dacă notăm prin $|S|$ cardinalul mulțimii S , atunci conform ipotezei, fiecare element al matricii poate lua cel mult $|S|$ valori diferite. Așadar există $|S|^{n^2}$ matrice cu proprietatea din enunț.

... 4 puncte

Prin urmare în șirul $A, A^2, A^3, \dots$, există doi termeni egali, să zicem $A^r = A^s$, cu $r > s$. Cum $\det(A) \neq 0$, avem că A este inversabilă și deci $A^{r-s} = I_n$. Notând $r - s = k$, obținem cerința problemei.

... 3 puncte

Problema 3 Fie $A, B \in \mathcal{M}_n(\mathbb{C})$ două matrici care comută și au proprietatea că $A^r = B^s = I_n$, unde r, s sunt numere naturale impare. Demonstrați că $A + B$ este inversabilă.

Soluție. $2I_n = A^{rs} + B^{rs} = (A + B)(A^{rs-1} - A^{rs-2}B + \dots - AB^{rs-2} + B^{rs-1})$.

Problema 4 a) Fie $(a_n)_{n \geq 0}$ un șir de numere reale cu proprietatea că oricare ar fi $k \in \mathbb{N}$, avem $\lim_{n \rightarrow \infty} (a_{n+k} - a_n) = 0$. Implică această proprietate faptul că $(a_n)_{n \geq 0}$ este convergent? Justificați răspunsul.

b) Fie $(a_n)_{n \geq 0}$ un șir de numere reale cu proprietatea că oricare ar fi funcția $f : \mathbb{N}^* \rightarrow \mathbb{N}^*$ avem $\lim_{n \rightarrow \infty} (a_{n+f(n)} - a_n) = 0$. Implică această proprietate faptul că $(a_n)_{n \geq 0}$ este convergent? Justificați răspunsul.

Soluție. a) Nu. Putem să alegem $a_n = \sqrt{n}$. Atunci, pentru orice k avem: $a_{n+k} - a_n = \frac{k}{\sqrt{n} + \sqrt{n+k}}$, care tinde la 0 când n tinde la infinit.

... 1 punct

b) Este cunoscut că un șir (a_n) este convergent dacă și numai dacă pentru orice $\epsilon > 0$ există $N \in \mathbb{N}$ astfel încât $|a_m - a_n| < \epsilon, \forall m, n \geq N$ (adică (a_n) este un șir Cauchy)

... 1 punct

Să presupunem prin reducere la absurd că șirul (a_n) din ipoteză nu este convergent. Atunci exista $\epsilon > 0$ astfel încât pentru orice $N \in \mathbb{N}$ există $m = m(N), n = n(N) \geq N$ astfel încât $|a_m - a_n| \geq \epsilon$.

... 1 punct

Atunci, pentru $N = 1$, exista m_1, n_1 astfel încât $m_1, n_1 \geq 1$ și $|a_{m_1} - a_{n_1}| \geq \epsilon$. Mai departe, pentru $N = n_1 + m_1$, exista $m_2, n_2 \geq m_1 + n_1$ astfel încât $|a_{m_2} - a_{n_2}| \geq \epsilon$.

Continuând în felul acesta, obținem șiruri (m_k) și (n_k) astfel încât pentru orice k , $m_k > m_{k-1}$ și $n_k > n_{k-1}$ și $|a_{m_k} - a_{n_k}| \geq \epsilon$.

... 2 puncte

Putem presupune fără a restrânge generalitatea problemei că $m_k \geq n_k$
Definim

$$f(n) = \begin{cases} m_k - n_k & \text{dacă } n = n_k \\ 1 & \text{altfel} \end{cases}$$

Atunci $|a_{n_k+f(n_k)} - a_{n_k}| = |a_{m_k} - a_{n_k}| \geq \epsilon$, deci $a_{n_k+f(n_k)} - a_{n_k}$ nu tinde la 0.

... 2 punct